

**1. גמרא סוכה מב.**

תנו רבנן: קטן היודע לנענע - חייב בלולב, להתעטף - חייב בציצית, לשמור תפילין - אביו לוקח לו תפילין. יודע לדבר - אביו לומדו תורה וקריאת שמע. תורה מאי היא? - אמר רב המנונא: תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב. קריאת שמע מאי היא? פסוק ראשון.

**2. משנה ברורה סי' שמ"ג, סק"ג**

ודע דשעור החינוך במ"ע הוא בכל תינוק לפי חריפותו וידיעתו בכל דבר לפי ענינו כגון היודע מענין שבת חייב להרגילו לשמוע קידוש והבדלה היודע להתעטף כהלכה חייב בציצית וכנ"ל בסימן י"ז וכן כל כיו"ב בין במ"ע של תורה בין בשל ד"ס, אבל החינוך בל"ת בין של תורה בין של דבריהם הוא בכל תינוק שהוא בר הבנה שמבין כשאומרים לו שזה אסור לעשות או לאכול אבל תינוק שאינו בר הבנה כלל אין אביו מצווה למנעו בע"כ מלאכול מאכלות אסורות או מלחלל שבת אפילו באיסור של תורה כיון שאינו מבין כלל הענין מה שמונעו ומפרישו...

**3. תוספות נזיר כח:**

בנו - תימה הא דאמר בעלמא (יבמות דף קיד.) קטן אוכל נבילות אין ב"ד מצווין עליו להפרישו והאמר [ריב"ח] אף לחנכו לעשות מצוה מוטל על האב וי"ל דחינוך לא שייך אלא להזהירו לעשות ולקיים מצוה אבל להזהיר מלעבור אין זה חינוך וההוא דפרק בתרא דיומא (דף פב.) היינו קיום מצוה ועניתם...

**4. גמרא יבמות קיג: - קיד.**

רב יצחק בר ביסנא אירכסו ליה מפתחי דבי מדרשא ברשות הרבים בשבתא, אתא לקמיה דרבי פדת, אמר ליה: זיל (קיד.) דבר טלי וטליא וליטיילו התם, דאי משכחי להו מייתי להו. אלמא קסבר: קטן אוכל נבילות - אין ב"ד מצווין להפרישו. לימא מסייע ליה: לא יאמר אדם לתינוק הבא לי מפתח הבא לי חותם, אלא מניחו תולש, מניחו זורק! אמר אב"י: תולש - בעציץ שאינו נקוב, זורק - בכרמלית דרבנן. ת"ש: עובד כוכבים שבא לכבות, אין אומרים לו כבה ואל תכבה, מפני שאין שביתתו עליהם; קטן הבא לכבות, אומרים לו אל תכבה, ששביתתו עליהם! א"ר יוחנן: בעושה על דעת אביו... ת"ש: לא תאכלום כי שקץ הם - לא תאכלום, להזהיר הגדולים על הקטנים; מאי לאו דאמר להו לא תאכלו! לא, דלא ליספו ליה בידים. תא שמע: כל נפש מכס לא תאכל דם - להזהיר הגדולים על הקטנים; מאי לאו דאמרי להו לא תאכלו! לא, דלא ליספו להו בידים...

**5. יראים (סי' נ"א)**

דתנן בפי יוהכ"פ [פ"ב א'] התינוקת אין מענין אותן ביוהכ"פ אבל מחנכין אותם קודם שנה וקודם שתיים סמוך לפרקן פי' חנוך שעות. אמרינן התם היה רגיל לאכול בשתי שעות מאכילין אותו בג', בג' בד', ואפילו למאן דאמר ביבמות פ' חרש [ק"ד א'] קטן אוכל נבילות וטריפות אין ב"ד מצווין להפרישו והכא בעי חנוך להסירו מהרגלו שהורגל לאכול ביוהכ"פ, אבל שאר איסורים לא הורגלו:

**6. תרומת הדשן (סי' צ"ד)**

... מ"מ לא שייך חינוך אלא במצות עשה שצריך אזהרה טפי מאיסור לאו שהוא שב ואל תעשה...

**7. גור אריה (פ' ויגש, מו:י)**

... ואפילו אם אתה אומר מאחר שכל המצות הם מצוות צדיקים וישרים וטובים - למה אין ראוי ומחוייב שיעשו הכל, שהרי מי שאינו מחוייב בדבר כמו הסומא אליבא דרבי יהודה (ב"ק פז.) והנשים במצוות שהם פטורות - מצוה הוא דעבדי ומקבלים שכר, זהו דוקא במצוות עשה דיש על זה שכר, אבל מצוות לא תעשה שאין קבול שכר על מצוות לא תעשה, ומאחר שלא נצטוו - למה יקיימו. וראיה לזה הנשים שהם פטורות מ"בל תטמאו" (ויקרא כא, א) ו"לא תשחית" (שם יט, כז) אם מקיימים המצוה אין להם שכר כלל על זה, והכי נמי למה להם להפריש עצמם מן דבר שאין אסור להם בזה. אבל מצוות עשה יש לעשות ולקיים, כי זה הוא רצונו של מקום, ויש קבול שכר על זה. ולכן תמצא תמיד במצוות עשה שהיו מקיימין, כגון שחיטה ושבת, אבל במצוות לא תעשה אין הדבר כך, דלא מסתבר לאסור אחר שלא נצטוו, אלא אם אותו המקיים ראוי שיהיה נזהר בהם:

**8. שולחן ערוך או"ח סי' שמ"ג**

קטן אוכל נבלות אין ב"ד מצווין להפרישו, אבל אביו מצווה לגעור בו להפרישו (מאיסור דאורייתא); ולהאכילו בידים, אסור אפילו דברים שאסורים מדברי סופרים; וכן אסור להרגילו בחילול שבת ומועד ואפי"ן בדברים שהם משום שבות. הגה: וי"א דכל זה בקטן דלא הגיע לחינוך, אבל הגיע לחינוך צריכים להפרישו (תוס' פרק כ"כ). וי"א דלא שייך חינוך לבית דין, אלא לאב בלבד (בי"י), וקטן שהכה את אביו או עבר שאר עבירות בקטנותו, אף על פי שא"צ תשובה כשיגדל, מ"מ טוב לו שיקבל על עצמו איזה דבר לתשובה ולכפרה, אף על פי שעבר קודם שנעשה בר עונשין (פסקי מהרא"י סי' ס"ב).

**9. משנה ברורה (שם, סק"ג)**

אבל החינוך בל"ת בין של תורה בין של דבריהם הוא בכל תינוק שהוא בר הבנה שמבין כשאומרים לו שזה אסור לעשות או לאכול אבל תינוק שאינו בר הבנה כלל אין אביו מצווה למנעו בע"כ מלאכול מאכלות אסורות או מלחלל שבת אפילו באיסור של תורה כיון שאינו מבין כלל הענין מה שמונעו ומפרישו וכן אם הוא כהן אין צריך להוציאו מבית שהטומאה בתוכו אא"כ הוא בר הבנה אזי מצוה על אביו להוציאו כדי להפרישו מן האיסור מחמת מצות חינוך.

**10. משנה ברורה (שם, סק"ד)**

אסור - לכל אדם ואפילו התינוק אינו בר הבנה כלל ודבר זה הוא אסור מן התורה וילפינן לה מדכתיב בשרצים לא תאכלום וקרא יתירא הוא וקבלו חז"ל דר"ל לא תאכילום לקטנים וכן בדם כתיב כל נפש מכם לא תאכל דם וקבלו חז"ל דר"ל לא תאכיל לקטנים וכן בטומאת כהנים כתיב אמור ואמרת ואחז"ל אמור לגדולים שיאמרו לקטנים. והנה משלש מצוות אלו אנו למדין לכל התורה כולה דכל איסורי תורה אסור להאכילם או לצוותם שיעברו. ולכן אסור ליתן לתינוק דבר מאכל של איסור אפילו לשחוק בו שמא יאכלנו דהוי כמאכילו בידים [מ"א]:

**11. משנה ברורה (שם, סק"ז)**

צריכים להפרישו - ס"ל דכיון דהגיע לחינוך מוטל על כל אדם להפרישו מאיסורא כמו על אביו והא דקי"ל דאין מצווין להפרישו בשלא הגיע לחינוך ועיין בח"א שדעתו דלענין איסורא דאורייתא יש להחמיר כדעה זו וע"כ אם העו"ג רוצה להאכיל לקטן ישראל שהגיע לחינוך דבר שאסור מדאורייתא מוטל גם על אחרים למחות בידו אבל בדבר שאיסורו מדרבנן אין מוטל רק על האב: